

VIVACE

Revue o klasické hudbě v nahrávkách
vydavatelství Supraphon

ZIMA 2020

IVO KAHÁNEK

Foto © Petr Kurečka

PAVEL HAAS QUARTET

Foto © Marčo Borggreve

BELFIATO QUINTET

Foto © Adéla Havlíková

PETR NEKORANEC

Foto © Zoltán Matuska

VOJTĚCH SEMERÁD

Foto © Petr Tomalides

CZECH ENSEMBLE BAROQUE

Foto © Tino Kratochvíl

Foto © Martin Kubica

Vážení čtenáři,

na samém počátku nového kalendářního roku nemohu začít jinak, než přáním: aby vám plynul v krásných melodických linkách doprovázených inspirativními harmoniemi, raději *moderato* a *spiritoso* než *allegro molto* či *prestissimo*. Ať máte nablízku vždy skvělé spoluhráče do souboru, se kterými váš part krásně ladí dohromady.

Ta chvíle na rozhraní dvou časů vybízí k retrospektivě i pohledu do budoucna. Při rekapitulaci nahrávek vydaných v posledním půl roce (viz níže) mi několik jmen evokovalo známou moudrost, že doma není nikdo prorokem. Možná to pro nás Čechy (a asi nejen v hudební oblasti) platí více, než bychom si přáli. Bude zde zmínka o Antonínu Rejchovi, který musel utéci z domu a ze země, aby se mohl plně věnovat hudbě, jež byla fascinací jeho života. Zvláště ve Francii se mu dostalo vrcholného uznání včetně profesury na pařížské konzervatoři a nejvyššího státního vyznamenání (to si dnes u nás nedokážu představit). Bohuslav Martinů – za inspirací odešel do Francie, před Nacisty utekl do Ameriky, kde se prosadil mezi nejlepší, a byl by se vrátil domů, kdyby mu komunistický režim v Československu nezavřel cestu. Možná stojí za otázku, jak to máme s „proroky“ dnes... Mám naději, že se postupně učíme ty skutečně prorocké duše slyšet a vnímat, ale někdy taky skočíme na špek těm falešným, leč mediálně šikovným, kteří se za ně prohlašují. Bylo by pro nás dobře naučit se mezi nimi rozlišovat.

Na podzim 2019 vyšly u Supraphonu dvě stěžejní nahrávky, které si dovolím označit za nadčasové: Pavel Haas Quartet s jejich Šostakovičem a Ivo Kahánek, Bamberger Symphoniker a Jakub Hrůša s klavírními koncerty Dvořáka a Martinů. Bez ohledu na ohlasy recenzentů a od prvního poslechu považuji Šostakoviče za nejlepší nahrávku, kterou dosud PHQ natočila. Při každém jejím poslechu mi běhá po zádech mráz. Houslistka Veronika Jarůšková v rozhovoru říká: „*Sedmý kvartet jsem hrála poprvé na mistrovských kurzech s violoncellistou Borodinova kvarteta Valentinem Berlinskym, který toto dílo studoval přímo se Šostakovičem ... Kvartet č. 2 je monumentální dílo, kvartetní symfonie, jehož druhou část vnímám osobně jako modlitbu za celé lidstvo se závěrečným „amen“.*“

Klavírní koncerty Martinů a Dvořák se dočkaly skutečně výjimečné konstelace interpretů. Ivo Kahánek má „Inkantaci“ hluboce

zažitou a spojení dnes již světového dirigenta Jakuba Hrůši s „Bamberskými“ je více než symbolické – bytostné a silné. Jejich společný nahrávací opus po právu sklízí jedno ocenění za druhým (BBC Radio 3 Disc of the Week, BBC Music Magazine Recording of the Month, nominace na BBC Music Magazine Award ad.)

Tolik letmé ohlédnutí (na dalších stránkách najdete mnohem více); pojďme poodhalit aspoň něco z toho, co nás čeká v roce 2020. Velká výročí... Svět bude slavit 250. narozeniny Beethovenovy. My si ovšem také připomeneme stejné výročí jeho přítele a spoluhráče Antonína Rejchy – viz rozhovor s Belfiato Quintetem o jejich rejchovské nahrávce. V prosinci uplyne 150 let od narození Vítězslava Nováka a v září si připomeneme „stovku“ dirigenta Václava Neumanna, který s velkou ctí převedl Českou filharmonii z období totality k nové svobodě.

K Novákovu výročí Supraphon připravuje ve spolupráci s Českým rozhlasem a SOČR novou nahrávku Jakuba Hrůši, na níž se kromě symfonického díla poprvé na CD objeví raný Klavírní koncert s Janem Bartošem. Další z vynikajících českých klavíristů, Miroslav Sekera, v dubnu vydává svůj supraphonský debut (Smetana, Liszt). Violistka Jitka Hosprová, neúnavně hledající nový repertoár pro svůj krásný nástroj, natočila s rozhlasovými symfoniky koncertantní díla Jindřicha Felda, Oldřicha Flosmana a Sylvie Bodorové. Jana Semerádová se na nové nahrávce představí zase jako nedostizná „barokní“ flétnistka – v repertoáru G. F. Händela a J. M. Leclaira. Na naprostý unikát se mohou těšit příznivci archivních nahrávek: ještě jednou se vrátíme k Václavu Talichovi na dosud nevydané nahrávce fragmentů ze Smetanovy Libuše z tragického roku 1939. A už v březnu se poprvé na CD objeví pozoruhodná a nadčasová nahrávka kompletních Bachových violoncellových suit se Sašou Večtomovem z roku 1984. Tón jeho „starého Itala“ (Alessandro Gagliano 1712) je prostě nádherný.

Víc neprozradím, některá esa ještě mají zůstat v rukávu; snad tato ochutnávka postačí pro pocit, že se máme v novém roce na co těšit. Ať je tedy váš nový rok naplněn dobrou hudbou i dobrým tichem.

Matouš Vlčinský

PAVEL HAAS QUARTET

ODRAZ ŠOSTAKOVIČOVY DUŠE

Pavel Haas Quartet vydal v pořadí již osmé album, tentokrát se Smyčcovými kvartety č. 2, 7 a 8 Dmitrije Šostakoviče. K této příležitosti jsme se členů Pavel Haas Quartet ptali na jejich názory a dojmy, které získali při jeho nastudování a nahrání.

Co bylo impulzem k natočení právě Šostakovičových kvartetů? Patří dnes jeho kvartetní tvorba k základnímu repertoáru?

Peter Jarůšek: Šostakovič patří k základu kvartetního repertoáru. Je to světový autor, od samého počátku přesahující hranice své země.

Marek Zwiebel: Pro nás je Šostakovič stěžejní skladatel 20. století se silnou a nepřehlédnutelnou lidskou výpovědí.

Když vezmeme paralelu z několika Šostakovičových symfonií, najdeme na jejich pozadí mnoho silných a často závažných příběhů. Jaké příběhy jsou v jeho kvartetní tvorbě?

Marek Zwiebel: Kvartety začal psát Šostakovič o něco později než symfonie. Symfonie věnoval všemu ruskému lidu, a je to v těch dílech silně cítit. Vnímám, že ruský lid se s jeho tvorbou identifikoval. Proti tomu kvartety byly jeho intimním osobním „deníkem“.

Veronika Jarůšková: Možná proto máme pocit, že při hraní jeho kvartetů jsme mu jako skladateli a člověku velmi blízko, jako bychom s ním vedli rozhovor.

Proč jste si vybrali právě kvartety 2, 7 a 8?

Veronika Jarůšková: Sedmý kvartet jsem hrála z našeho souboru jako první, a to na mistrovských kurzech s violoncellistou Borodina kvarteta Valentinem Berlinským, který toto dílo studoval přímo se Šostakovičem. Osmý kvartet je jakýmsi pomníkem Šostakovičovi, ikonické dílo, které nás provází od začátku existence našeho souboru. Kvartet č. 2 je monumentální dílo, „kvartetní symfonie“, jehož druhou část vnímám osobně jako modlitbu za celé lidstvo se závěrečným „amen“.

Marek Zwiebel: Kvartety se pěkně doplňují. Je potřeba říci, že je každý zcela jiný. Sedmý a osmý vznikaly v 60. letech a druhý kvartet vznikl během války ve 40. letech.

S jakými jinými skladateli se dá Šostakovič na vašich koncertech kombinovat?

Peter Jarůšek: Vzhledem k síle výpovědi a výrazné hudební řeči je to něco, nad čím musíme vždy velmi přemýšlet. Zjistili jsme, že Šostakovičův druhý smyčcový kvartet na koncertech musí vždy zaznít v druhé polovině koncertu, navíc jsme po jeho skončení cítili, že není na místě cokoli přidávat, vše již bylo řečeno, a i publikum to vnímalo stejně.

Jaký styl nahrávání máte rádi? Jak při natáčení pracujete?

Peter Jarůšek: V první řadě bych chtěl říci, že spoléháme na náš už tradiční a věrný nahrávací tým, který tvoří hudební režisér Jiří Gemrot a zvukový mistr Karel Soukeník. V jistém smyslu jsme jim v tu chvíli „odevzdání“.

Zazní skladby z nového alba na některých z koncertů v následujícím období?

Veronika Jarůšková: Většina koncertů se Šostakovičem našemu nahrávání předcházela, teď je tedy tato etapa za námi. Je to pro nás v jistém smyslu uzavření jednoho období. I když tyto skladby na některých koncertech zazní, tak hledíme repertoárově spíš dopředu, než abychom se ohlíželi.

Můžete prozradit, jakému repertoáru se věnujete v této sezoně?

Marek Zwiebel: Už od minulé sezony se velmi intenzivně věnujeme studiu kompletního kvartetního odkazu Bohuslava Martinů, jehož tvorbu budeme hrát v příští sezoně v londýnské Wigmore Hall. A vedle toho se věnujeme Bartókovi, Beethovenovi, Čajkovskému. Moc se také těšíme na opětovnou spolupráci s violistou Pavlem Niklem a s violoncellistou Danjulem Ishizakou.

Foto © Marco Borggreve

SU4271-2

SU4236-2

**IVO KAHÁNEK S BAMBERSKÝMI
SYMFONIKY A JAKUBEM HRŮŠOU
VYDALI JEDNU ZE ZÁSADNÍCH
NAHRÁVEK KLASICKÉ HUDBY
LOŇSKÉHO ROKU**

Už na první pohled je jedním z významných atributů nové nahrávky *Klavírních koncertů Dvořáka a Martinů* výjimečná konstelace interpretů. Český dirigent i sólista a německý orchestr, který má ve své DNA český zvuk. Všechna tři jména silně rezonují v evropském i světovém kontextu. Symbolický význam má pak volba repertoáru: tatáž světová válka, jež v důsledku připravila orchestrální hráče Německé filharmonie v Praze o jejich domov, a dala tak roku 1946 vzniknout Bamberkým symfonikům, vyhnala Bohuslava Martinů z vlasti i z evropského kontinentu.

Bohuslav Martinů svůj *Klavírní koncert č. 4 „Inkantace“* (zařikávání, zaklínání) psal v New Yorku na sklonku života, kdy bylo zřejmé, že už se domů nikdy nevrátí. Sólista nahrávky Ivo Kahánek neskrývá vysoké mínění o tomto díle ani svůj velmi osobní vztah k němu: „*Inkantaci osobně řadím nejen k vrcholům autorovy tvorby a české hudby jako takové, ale k nejoriginálnějším kompozicím pro klavír a orchestr druhé poloviny 20. století. Všechny autorovy polohy, od motorické rytmičnosti přes vášeň a tragiku až ke snové surrealitě, se zde snoubí v jeden dechberoucí celek.*“ Volba sólisty pro nahrávku rozhodně nebyla náhodná. Už jen výběr z jeho dosavadních provedení díla je pozoruhodný: BBC Symphony Orchestra, Jiří Bělohlávek – Londýn, BBC Proms; Berlínská filharmonie, Sir Simon Rattle – Berlín, Praha, ad.

Nahrávka pochází z koncertního provedení v Bamberku a nadšená kritika ji označila za objevnou. Studiový snímek Dvořákova *Klavírního koncertu* je jedním z nejpřesvědčivějších návratů k původní skladatelské verzi díla, opouštějící „efektní a virtuózní vylepšení“ pozdějších upravovatelů. Křehký a zpěvný Dvořák, který vždy dává přednost výrazové hloubce před nástrojovým efektem. Jde o neopakovatelné setkání vynikajících hudebníků nad výjimečným českým – a neméně světovým – repertoárem. Slovy Jakuba Hruší: „*Tento koncert má*

obrovskou sílu a krásu a je pro dirigenta jedním z těch zajímavějších „doprovodů“; jde o rovnocenný dialog, v němž má orchestr s dirigentem vždy co nabídnout.“

Nahrávky vznikaly v letech 2017 a 2019 ve spolupráci se špičkovým týmem Bayerischer Rundfunk (BR Klassik) v koncertním sále Bamberkých symfoniků (*Joseph Keilberth Hall*), jehož akustika patří k nejlepším v celé Evropě.

S nahrávkou klavírních koncertů Antonína Dvořáka a Bohuslava Martinů slaví klavírista Ivo Kahánek s Bamberkými symfoniky a dirigentem Jakubem Hrušou úspěchy od samého vydání (Disc of the Week - BBC Radio 3; Recording of the Month - BBC Music Magazine; Choix de Classique HD). Nyní byla nahrávka vybraná mezi tři alba nominovaná na BBC Music Magazine Award v kategorii Koncertní nahrávka. BBC Music Magazine Awards jsou ceny vyhrazené pouze klasické hudbě a je na nich unikátní, že z části je může volit i široká veřejnost. Veřejné hlasování započalo 16. ledna 2020 na webu: awards.classical-music.com

SU4260-2

PETR NEKORÁNEC FRANCOUZSKÉ ÁRIE JAKO KRÁSNÝ DÁREK

Petr Nekoranec je laureátem řady věhlasných evropských soutěží. Před třemi lety se stal absolutním vítězem jedné z nejslavnějších, Mezinárodní soutěže Francesca Viñase, konané v Gran Teatre del Liceu v Barceloně, kde obdržel rovněž Cenu Plácida Dominga. Své debutové album nahrál s Českou filharmonií a dirigentem Christopherem Franklinem. Nahrávka vychází ve spolupráci s Nachtigall Artists Management a Spolkem přátel hudebních talentů. Album francouzských árií vyšlo u Supraphonu v listopadu, do mezinárodní distribuce vstupuje ale až v lednu 2020.

Petře, co jste vybral pro svůj debut?

Vybral jsem francouzské árie pro mladý tenor a snažil jsem se najít něco, co v mém životě a pěveckém životě má nějaké speciální místo, a to právě francouzské árie jsou.

Co bylo impulsem k tomu natočit toto album?

Přiznám se, že já sám jsem se ještě necítil na to, abych mohl usku- tečnit sólovou nahrávku. Ale popud vzešel od mé agentky paní Aleny Kunertové, které tento nápad vyslovila před Českou filharmonií, jejíž zástupci s tím souhlasili, a tak jsme se rozhodli uvést tento projekt v život. Byl to pro mne takový krásný dárek a věřím, že album bude i takovým příjemným dárkem pro mé příznivce.

V květnu 2019 jste v Praze v rámci jednoho z koncertních cyklů FOK měl sólový barokní recitál, ve Stuttgartské opeře, kde jste od září 2018 sólistou, v současné době zpíváte především v Rossiniho operách. Co v současné době tvoří základ Vašeho repertoáru?

Já jsem rád a vždycky jsem byl rád, že můj repertoár je velice široký – od baroka až téměř po romantismus. V současné době bych se opravdu stylizoval nejspíše jako klasický lyrický tenor, což je opravdu široká kategorie. Zpívám nejvíce Rossiniho, nicméně v této sezóně ve Stuttgartu ztvárním i roli Blázna v Borisi Godunovovi, což už je krok trochu směrem k lyričtější rolím. Nicméně před touto nahrávkou ještě můj hlas trochu vyrostl, což nebylo plánované – to prostě nenaplánujete, a ten hlas začíná být trošičku plnější, takže se otevírá prostor pro další role a já doufám, že si v brzké době zazpívám na jevištích i Mozarta.

Na vašem debutovém albu je ovšem výhradně francouzský repertoár, který – jak jste říkal – je blízký vašemu srdci. Tyto árie už jste měl ve svém běžném repertoáru, nebo jste je nově studoval pro tuto nahrávku?

Většinou se jedná o nově nastudované árie. A dalším faktorem, proč jsem pro nahrávku zvolil právě francouzské árie, byl i ten, že když jsem měl v Rudolfinu sólový recitál s klavíristou Vicenzem Scale-rou, tak publikum říkalo: „Ten koncert byl krásný, ale ta francouzská árie (jednalo se o árii z opery Lakmé „Fantaisie aux divins mensonges“), ta byla nejkrásnější.“ Při tom se jednalo o naprosto neznámou árii. A to mi potvrdilo, že ty francouzské árie jsou asi opravdu taková moje tajná zbraň.

Ano, francouzské árie jsou nepochybně vaše velmi silná zbraň, protože dvě z nich vám přinesly velká ocenění.

Přesně tak – árie Nadira (Georges Bizet: Lovci perel) a árie „Ah! Mes ami“ (Gaetano Donizetti: Dcera pluku) – to jsou ty dvě perly, které mi opravdu pomohly vyhrát všechny soutěže, které jsem kdy vyhrál, nebo ve kterých jsem obdržel nějaké ocenění. A hlavně mi pomohly dostat se do operních studií – jak do Mnichova, tak do Metropolitní opery.

Nejspíš jsou vám skutečně francouzské árie souzeny. Našel jste i mezi těmi, které jste nově studoval pro tuto nahrávku, nějaké další, o nichž jste přesvědčen, že se nyní stanou pevnou součástí vašeho koncertního repertoáru?

Já myslím, že všechny. Francouzský repertoár je taková Pandořina skříňka, je tam neuvěřitelná škála – hlavně pro tenor a pro můj typ tenoru, a těch árií je tam strašně moc. Já jsem našel 23 árií a z těch

jsme samozřejmě museli vybírat, protože nemůžete udělat cédéčko dvaceti tří árií, takže jsme jich vybrali jedenáct a jeden duet. A budu se snažit všechny ty árie udržovat v koncertním repertoáru. Chtěli bychom s panem dirigentem Christopherem Franklinem udělat i menší turné s tímto francouzským repertoárem, protože oba dva ho máme moc rádi a je to výběr, který je libivý.

Kteří autoři jsou na albu konkrétně zastoupeni?

Je to Jules Massenet, Charles Gounod, Gaetano Donizetti, který je sice Ital, ale bude to ve francouzštině, Georges Bizet, Hector Berlioz, Edouard Lalo.

Nahrávka vznikla ve spolupráci s Českou filharmonií a dirigentem Christopherem Franklinem. Jaké bylo natáčení? Už jste spolu pracovali i dříve?

Pouze jsme se před natáčením setkali v Miláně, abychom trochu pracovali na áriích a jejich přípravě, ale jinak jsme do té doby ještě spolu nespoupracovali. Musím říci, že jak spolupráce s Českou filharmonií, tak s panem dirigentem byla na přátelské bázi. Mám pocit, že mě Česká filharmonie už od doby, kdy mě tehdejší pan šéfdirigent Jiří Bělohávek orchestru představil, vzala tak nějak pod svoje křídla a vždycky, ať spolupracujeme na jakýchkoliv projektech, mám pocit, že mě berou jako jednoho z nich. A to se projevilo i při nahrávání, kdy „nervy tečou“, máte pět frekvencí, musíte to stihnout... A oni byli ochotni zůstat i po skončení frekvence, aby bylo možné dotočit celou árii. Opravdu neuvěřitelně příjemná spolupráce.

Foto © Petr Dyrč

BELFIATO QUINTET ANTONÍN REJCHA OTCEM DECHOVÉHO KVINTETU

Jedna z nejzajímavějších hudebních formací na současné české komorní scéně nahrála album se skladbami Antonína Rejchy, který je považován za pomyslného otce dechového kvintetu. Jako jeden z prvních skladatelů totiž odhalil možnosti dechových nástrojů. Se třemi členy Belfiato Quintet jsme si povídali, jak album vznikalo, ale také jaké mají plány do budoucnosti. Na několik otázek odpovídal flétnista Oto Reiprich, fagotista Ondřej Šindelář a klarinetista Jiří Javůrek.

V roce 2017 vyšlo u vydavatelství Supraphon vaše debutové album s hudbou Josefa Bohuslava Foerстера, Leoše Janáčka a Pavla Haase. Nyní vaše druhé album přináší hudbu Antonína Rejchy. Proč padla v případě vašeho druhého projektu volba právě na Antonína Rejchu?

Oto Reiprich: Především je to repertoár, který hrajeme po celou dobu existence našeho souboru, tedy už téměř čtrnáct let. Od našich začátků jsme hráli například jeho Kvintet D dur. A zároveň jsme zjistili, že takováto „rejchovská“ deska nebyla velmi dlouho natočená. Takže jsme vybrali tři naše nejoblíbenější kvintety a rozhodli se nahrát pro Belfiato Quintet reprezentativní nahrávku.

Ondřej Šindelář: Pro nás je to vlastně i taková čára za určitou etapou našeho vývoje, protože všechny ty tři kvintety hrajeme od začátku existence našeho souboru a je to hudba, na které se náš soubor formoval a s nimiž jsme vyrůstali, takže pro nás je to také i uzavření důležitého období.

Antonín Rejcha je jedním z českých skladatelů, kteří svou kariéru budovali v zahraničí. Znal se s Haydnem, přátelil se s Beethovenem. Jaké bylo vlastně jeho postavení v té době?

Ondřej Šindelář: Antonín Rejcha byl profesorem na pařížské konzervatoři, k jeho žákům patřili například Hector Berlioz či César

Franck. Byl profesorem kontrapunktu, a to se odráží i v jeho kvintetech, protože například v každém jeho kvintetu najdete fugu, což je určitá zajímavost v kvintetové literatuře. Jeho kvintety obsahují virtuozitu, zpěvnost, je tam progresivní harmonická stavba. Jsou propracované a interpretačně náročné, což je dáno i tím, že je skládal pro své kolegy – profesory konzervatoře, kteří byli skutečnými virtuózy ve svých oborech.

Na Rejchu dnes nahlížíme jako na otce dechového kvintetu. Je známo proč se tak intenzivně věnoval právě tomuto nástrojovému obsazení?

Jiří Javůrek: Antonín Rejcha byl skutečně jedním z mála skladatelů, kteří se věnovali dechovým nástrojům soustavně a dlouhodobě. On sám hrál na flétnu a znal velmi dobře i specifika dalších dechových nástrojů. Proto se rozhodl zkomponovat dechový kvintet pro své kolegy z konzervatoře a na základě velice příznivého ohlasu jich nakonec v poměrně krátké době zkomponoval celkem 24. Což je jistě unikum. Rejcha byl vlastně jedním z prvních skladatelů, který odhalil možnosti dechových nástrojů. Ty v té době – na počátku 19. století – procházely velkým vývojem, evolucí. Přidávaly se klapky, měnilo vrtání a menzura, technické změny umožňovaly nástrojům hrát v jiných tóninách. Rejcha jako první dokázal těchto nových možností využít, a to nejen ve skladbách pro dechové nástroje sólo, ale hlavně

se nebál spojit je dohromady. Díky tomu, že učil na pařížské konzervatoři k tomu ostatně měl ty nejlepší podmínky, protože jeho kolegové patřili k nejlepším interpretům své doby a měli k dispozici nejmodernější nástroje.

Rejcha, většinu života prožil v zahraničí, především v Paříži. Najdeme přesto v jeho hudbě nějakou českou stopu?

Jiří Javůrek: Já myslím, že to z dnešního pohledu lze těžko hodnotit. Ale z mého pohledu Rejcha hodně využívá české – a to v dobrém slova smyslu – jednoduché zpěvnosti. Díky tomu, že dobře znal české popěvky, české lidové melodie, dokázal zpěvnost, melodičnost promítnout i do svých kvintetů. Což ovšem neznamená, že by jednotlivé party nebyly interpretačně náročné.

Dá se říci, kdy byla – pokud se týče repertoáru pro dechové kvinteto – jakási zlatá éra? Bylo to třeba právě období, kdy komponoval Antonín Rejcha, tedy období klasicismu?

Ondřej Šindelář: Řekl bych, že je to doba pozdního klasicismu a pak 20. století. V něm to jsou skladby György Ligetiho, Paula Hindemitha, Jeana Françaixe, Francise Poulenca. V klasicismu je to samozřejmě Antonín Rejcha a jeho 24 kvintetů, kterými Rejcha vlastně položil základy tohoto žánru, a ostatní skladatelé z jeho díla vycházejí.

Výteční interpreti vždy byli inspirací pro své současníky – hudební skladatele. Máte v repertoáru nějakou kompozici, která je dedikována pro Belfiato Quintet?

Jiří Javůrek: Máme skladbu, kterou jsme si objednali a byla zkomponována právě pro nás naším profesorem z konzervatoře, hudebním skladatelem Eduardem Doušou. Jmenuje se Quintettino Giocoso a je to takové kratičké vtipné odlehčení našich koncertů.

Ke svému debutovému albu jste měli sugestivní videoklip. Vzniklo něco podobného i k této nové nahrávce?

Oto Reiprich: Ano, máme nový teaser pro tuto desku, který vznikl při focení bookletu a nových profilových fotografií. Dělal jej opět náš osvědčený tým – režisér a animátor Tomáš Chabrus Hájek a náš dvorní fotograf a kameraman Tomáš Hejzlar. Podívat se na něj můžete na webových stránkách Supraphonu, na youtube, na stránkách Belfiato Quintet i na naší facebookové stránce.

A co čeká Belfiato Quintet v nejbližší době?

Ondřej Šindelář: V této sezóně nás ještě čeká spousta zajímavých koncertů. Budeme hrát v Německu a ve Skotsku. Rádi bychom také navázali na spolupráci s naším kamarádem klavíristou Lukášem Klánským, s nímž už několik let velice rádi spolupracujeme, a chtěli bychom to do budoucna třeba i zaznamenat na dalším albu.

CAPPELLA MARIANA HUDBA V SRDCI RENESANČNÍ EVROPY

Od časů Karla IV. to bylo patrně právě za vlády uměnilovného císaře a krále Rudolfa II., kdy Praha zažívala roky největší slávy, kdy se stala rušnou křižovatkou Evropy a neodolatelným magnetem pro umělce z celé Evropy. Jako v tavícím kotlíku mísily se zde nejrůznější hudební tradice; franko-vlámská polyfonie reprezentovaná nejvýznamnějšími skladateli tehdejšího světa, vedle toho živá tradice literátských bratrstev s archaickým polyfonním repertoárem předchozích generací. Centrálním bodem nové nahrávky souboru Cappella Mariana je nedávno objevený Pražský rukopis vícehlasých mší a v něm zcela unikátně zachovaná Missa Presulem ephebeatum jednoho ze slavných představitelů franko-vlámské polyfonie Heinricha Isaaca. Pod značkou Cappella Mariana se setkávají pěvecké hvězdy v oblasti staré hudby (Hana Blažíková, Barbora Kabátková ad.), soubor je vyhledávaným interpretem renesanční polyfonie na nejvýznamnějších evropských pódii a festivalech. O novém albu si povídáme s uměleckým vedoucím Vojtěchem Semerádem.

Vojtěchu, jaká hudba je zastoupena na novém albu vašeho souboru? Podle názvu se dá předpokládat, že velkou inspirací byla Praha jako město.

Praha byla velice rušnou křižovatkou během 15. a 16. století v srdci renesanční Evropy. A já bych rád posluchačům představil různě symbolizující Prahu, jejíž květy rozkvetly v průběhu staletí, jako město se rozvíjí od středověku až do konce renesance a dělá tak pomyslný oblouk přes téměř dvě století. Velkou část skladatelů představují autoři tzv. franko-vlámské školy, která ovlivnila hudební vývoj v celé Evropě. I v Praze byly velmi žádané novinky z Nizozemí, byly hojně přepisovány a právě tuto hudbu jsem objevil v pražských knihovnách. Díky

mobilitě hudebníků, kteří mířili do Prahy, se tato tvorba právě zde hojně rozvíjela a provozovala.

Z jakých pramenů jste vybíral a co byste označil za stěžejní dílo nahrávky?

Osou nahrávky je čtyřhlasá mše Heinricha Isaaca „Presulem ephebeatum“, která nás vezme na tuto hudební cestu minulými stoletími. Je doplněna skladbami z Kodexu Speciálník, Kodexu Strahov nebo Rokycanskou hudební sbírkou. Je to velmi bohatý repertoár, ze kterého jsem vybral pouze duchovní skladby.

Cappella Mariana je především vokálním ansámbl, ale občas si zve ke svým projektům i instrumentalisty. Nelákalo Vás tedy pozvat hudebníky i k tomuto natáčení?

Samozřejmě lákalo, ale chtěl jsem se odlišit od našeho prvního alba „Praga Magna“, kde jsme zpívali i s instrumentalisty. Rozhodl jsem se tedy využít jen vokální jádro ansámblu a vybrat to nejlepší, co v Praze v renesanční době mohlo zaznít.

Jak náročné byly skladby po interpretační stránce?

Nejnáročnější bylo zejména propojení stylistických ploch hudebního vývoje dvou století – od pozdně středověkého repertoáru, který vyžaduje jiné pěvecké nároky než hudba Johanessa Sixta s prvky nově přicházejícího barokního stylu.

Zazní díla, která jsou na albu i na vašich aktuálních koncertech?

Z části ano, ale celé koncertní provedení tohoto programu chystám na další koncertní sezóny. Chystám jen nějaké kosmetické úpravy, které se týkají pořadí skladeb.

Váš ansámbl vystupuje v různém počtu zpěváků. Podle čeho jste vycházel při výběru zpěváků na nové album?

Je to vždy taková pěvecká laboratoř. Každá skladba má různé obsazení, od tříhlasu až k osmihlasému motetu Pierre de Bonhomma. Mám ale velkou radost z toho, že jsou na nahrávce všichni kmenoví členové souboru, včetně Hany Blažíkové a Barbory Kabátkové.

Jak jste vybíral místo, kde proběhne natáčení?

Natáčení probíhalo v refektáři kláštera v Oseku. Hledal jsem místo, které má nejen výbornou akustiku, ale i genius loci. Chtěl jsem vybrat místo, které nás vtáhne tzv. do jiného světa, abychom se mohli soustředit jen a jen na práci.

SU4273-2

CZECH ENSEMBLE BAROQUE

PRŮNIK DO JINÉ INTERPRETAČNÍ DIMENZE

Nové album souboru Czech Ensemble Baroque obsahuje nahrávku žalmů F. X. Richtera a to byl také důvod pro setkání s jeho uměleckým šéfem a dirigentem Romanem Válkem.

Pro vydavatelství Supraphon nahrál soubor Czech Ensemble Baroque hudbu Františka Xavera Richtera. Jak dlouho se zabýváte mapováním odkazu tohoto českého, resp. moravského skladatele?

V této intenzitě je to asi šest let práce v seznamech, v archívech. Jsou to spartace, koncertní realizace a tedy i nahrávky.

Proč právě František Xaver Richter – co Vás na něm tak fascinuje?

František Xaver Richter patří mezi tzv. austro-moravské skladatele a my, tedy Czech Ensemble Baroque, se pokládáme za moravské těleso. Působíme zejména v Brně, i když naši muzikanti jsou z Moravy, z Čech, ale i ze Slovenska. Richter se svými rodiči bydlel nedaleko zámku Holešov a právě tady, na zámku hraběte Rottala, byla v době jeho dětství, tedy zhruba ve 20. letech 18. století, velká hudební tradice. Každé léto tu byla organizována jakási operní stagiona a právě tady se mladý Richter s největší pravděpodobností poprvé potkal s kapelníkem Ignazem Jakobem Holzbauerem, pozdějším slovutným kapelníkem mannheimského orchestru, a to byl patrně i první impuls k Richterovu zájmu o barokní hudbu a kompozici. Jak už jsem říkal - Czech Ensemble Baroque sídlí ve Zlínském kraji a zámek Holešov je pro nás takovým stěžejním místem, kde organizujeme koncerty, spolupracujeme s festivalem Musica Holešov, ale také tam už 15 let pořádáme své barokní kurzy, kam si zveze mladé interprety, kteří mají zájem o provozování barokní hudby, ale také slovutné umělce. Letos by měl dokonce navštívit Holešov slavný kontratenorista Andreas Scholl. Takže to vše dohromady dává, myslím, dobrou odpověď na to, proč právě Richter - ve Zlínském kraji opravdu není mnoho skladatelů tohoto významu.

Richter patřil k těm skladatelům, kteří se později velmi dobře uplatnili v zahraničí. Jaké bylo jeho postavení ve světových metropolích, ve kterých později působil?

Richter měl patrně velké ambice. Po svých studiích měl několik angažmá, nejprve v menších farnostech středně velkých německých měst v Kemptenu a Ettalu, kde byl buď regenschorim, nebo vicekapelníkem menší místní kapely. V roce 1746 se dostal do kurfiřtské kapely v Mannheimu - otázkou je, zda v tom nějakou roli sehrálo i jeho předchozí setkání se zmíněným Ignazem Holzbauerem, který zde byl kapelníkem, či nikoliv. Nicméně, jak známo, právě v mannheimské kapele působila celá řada Čechů, včetně rodiny Stamiců. Příliš spokojen tu asi nebyl - jeho hlavní náplní bylo hrát na violu a zpívat malá sóla, či ve sboru. A pokud se komponování týče, byl odsouzen pouze do role komorního skladatele, na rozdíl od předchozích menších míst, kde měl možnost skládat opravdu velká oratorní díla. Z toho důvodu se 60. letech začal poohlížet po kapelnickém místě, kde by mohl své ambice realizovat, a právě skladba Super flumina Babylonis, která je na našem novém albu, byla jakousi konkurzní skladbou, která mu pomohla dosáhnout vyššího postu - místa kapelníka v kapitule Štrasburské katedrály. Z austro-moravského skladatele se tak najednou stal umělec, který si podával ruce s Marií Antoinettou, Leopoldem Mozartem a se spoustou dalších významných hudebníků tehdejší doby.

Které nahrávky z Richtera díla předešly této čtvrté?

První bylo Requiem Es dur, druhé bylo velkopáteční oratorium La deposizione dalla croce di Gesù Cristo, potom realizace Hobojového koncertu F dur spolu s Te Deum a tím čtvrtým dosud finálním projektem je právě zmíněná kantáta Super flumina Babylonis spolu

Foto © Tino Kratochvíl

s Miserere f moll. Tyto předešlé nahrávky setkaly s velmi pozitivním ohlasem – a to i za hranicemi naší republiky... Je pravdou, že například jistý finský orchestr nahrál výborně Richterovy symfonie, ale jeho kantáty de facto dosud nikdo pořádně systematicky nespatoval ani nehrál, takže se ukázalo, že trh má o tuto část jeho tvorby zájem. Te Deum vzbudilo velký ohlas i v médiích, zejména v Německu, ale i v Anglii. Bylo hráno na BBC 3 nebo na WDR, bylo vysíláno i v rámci EBU. Byli jsme za ně nominováni i na Ceny Classic Prague Awards.

Zmínil jste, že stěžejní dílo této nahrávky - Super flumina Babylonis - sechrálo v Richterově životě významnou roli. Jaké byly okolnosti vzniku této skladby?

Možná bych to přirovnal k tomu, že když se Johann Sebastian Bach ucházel o místo skladatele na drážďanském dvoře, zkomponoval jako jakousi konkurzní skladbu Kyrie Gloria z později dokončené Mše h moll. S podobným záměrem asi vznikla i Richterova Super flumina Babylonis, když se Richter ucházel o místo kapelníka ve Štrasburské katedrále. Složení orchestru v této skladbě totiž kopíruje složení kapely Štrasburské katedrály, přesto, že vznikla dříve, než Richter do Štrasburku odešel. Smyčce, 2 rohy, 2 hoboje, basso continuo, varhany, patřičný sbor, sólisté... Vše naznačuje, že Richter dílo složil s úmyslem prezentovat je na té nejvyšší úrovni ve Francii... Pravdou je, že skladbu velmi úspěšně prezentoval v Paříži v tehdy jednom z nejslavnějších koncertních míst celé Evropy, a to ve Španělském sále dnes už neexistujícího paláce Les Tuilleries, který byl pro 1500 posluchačů. Na premiéru vyšla i velmi pochvalná kritika v hudebním časopisu Mercure de France a je velmi pravděpodobné, že i tato kritika Richterovi dopomohla k jeho dalšímu angažmá, takže se stal jakými štrasburských Bachem.

Jaké dílo na nahrávce doplňuje stěžejní titul Super flumina Babylonis?

Je to skladba, která byla Richterem napsána už ve Štrasburku, v roce 1770, a to pro velkopáteční obřady. Jedná se o Miserere f moll, jehož začátek může leckterého posluchače i zmást, protože Richter si pro ně vypůjčil téma Pergolesiho Stabat Mater, které pak velmi umným způsobem rozvedl ve svém Miserere.

V jakém stavu jsou Richterova díla, která v archívech nalézáte?

Ve velmi dobrém. Richter byl zřejmě hodně pečlivý. My vždy pracujeme s jeho autografem, nespokojujeme se s opisy a jeho rukopisy jsou velmi čitelné, velmi pečlivé a až na mikrovýjimky tam nejsou žádné chyby, což i u slovnějších skladatelů bývá celkem běžné. Dokonce třeba v případě Requiem Es dur se dalo hrát přímo z jeho materiálů.

Kdo všechno se na nahrávce podílel?

Czech Ensemble Baroque je souborem, jehož vokální složka je téměř ze 40 % procent složena z výborných sólistů, kteří mají průpravu a aprobaci pro starou hudbu, což se pak projevuje v určité homogenitě a celistvosti výrazu. Mou filosofií a krédem je provádět hudbu s ansámblem tak, aby těleso bylo umělecky i mezilidsky v daleko větším a trochu jiném kontaktu, než je v běžném orchestru a kamenných divadlech. Aby atmosféra, ale i celý princip spolupráce byl do jisté míry uvolněný, ale se vším respektem – ať už k dílům, tak k sobě při práci. Na zkouškách vždy hledáme různé varianty, ptám se muzikantů i na jejich názor a mám za to, že když je to rozumně skloubeno dohromady, vzniká pak jiná interpretační dimenze.

Foto © Jana Šuplerová

REDAKCE: Vladan Drvota, Agáta Piliátová, Marek Šulc, Matouš Vlčínský, Daniela Bálková / grafická úprava: Marek Šmidrkal

KONTAKT: SUPRAPHON a.s., Palackého 740/1, 112 99 Praha 1, tel. (+420) 221 966 604, fax (+420) 221 966 630, e-mail: vladan.drvota@supraphon.cz
www.supraphon.cz • www.supraphon.com • <https://www.facebook.com/SupraphonClassics> • <http://www.youtube.com/supraphon>